VIEŠVILĖS KAPINYNAS

Ugnius BUDVYDAS

2002 m. TIM tęsė Viešvilės kapinyno (AR 1636; Jurbarko r., Viešvilės sen.) archeologinius tyrimus. Kapinynas šiuo metu yra S. Glinsko privačioje valdoje, kalvoje, apie 1 km nutolusioje į PV nuo Viešvilės miestelio. Paminklas aptiktas 1998 m. (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 255–256), tuomet rasti keli atsitiktiniai radiniai. 2001 m. archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu rasti 2 degintiniai kapai, datuoti X a. Mirusieji kapinyne laidoti palyginti giliai, todėl buvo nemaža tikimybė, jog dar gali būti išlikę sveikų arba apardytų degintinių kapų. Be to, šios žemės savininkas S. Glinskas buvo

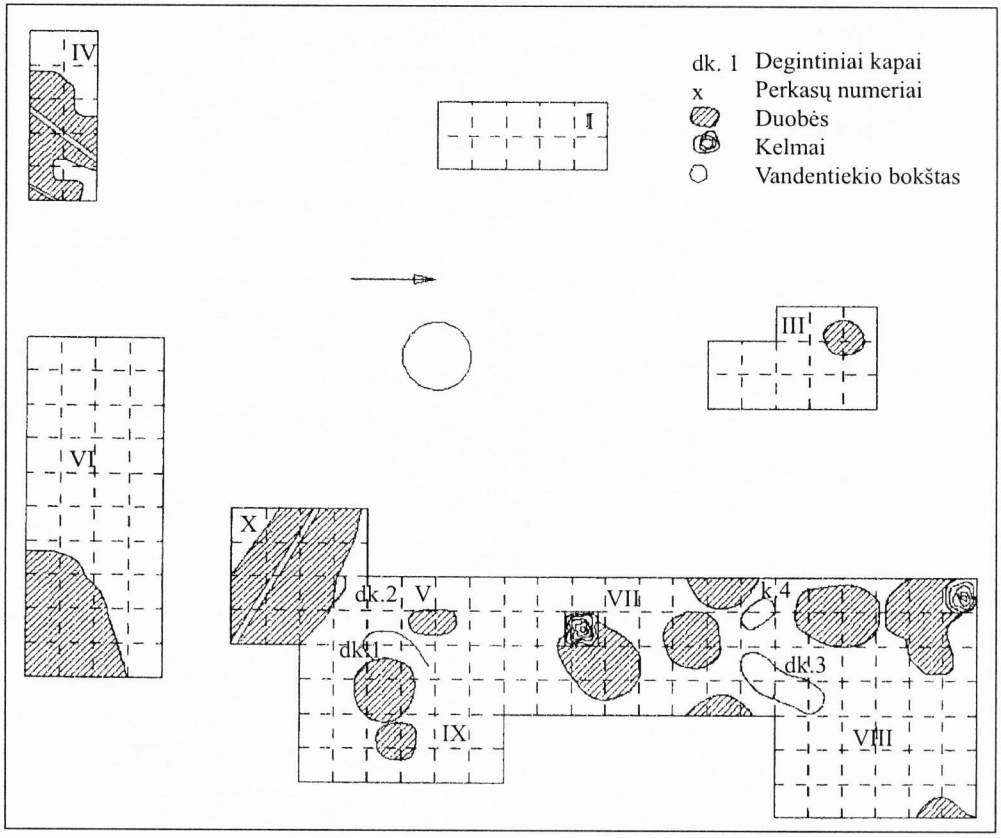

38 pav. Viešvilės kapinyne 2001–2002 m. tyrinėtų perkasų schema. *U. Budvydo pieš.*
Fig. 38. The scheme of the trenches explored in the Viešvilė cemetery in 2001–2002.

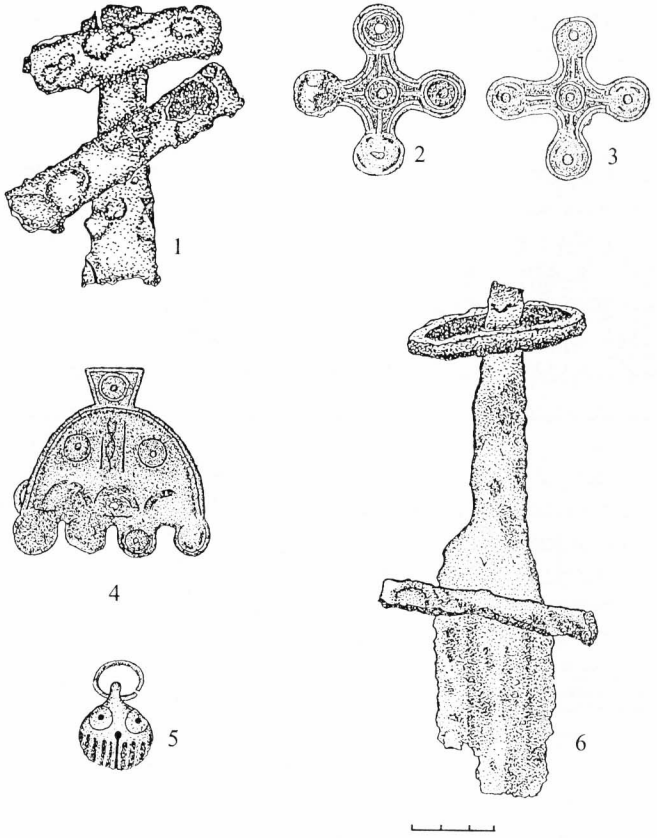

39 pav. Viešvilės kapinynas, degintinis kapas 3: 1, 6 – kalavijų rankenos, 2, 3 – kryžinės segės, 4 – kabutis, 5 – žirgo žvangutis. *U. Budvydo pieš.*

Fig. 39. Viešvilė cemetery, cremation 3: 1, 6 – handles of swords, 2, 3 – cruciform brooches, 4 – pendant, 5 – horse bell.

numatęs 2002 m. dalį kalvos nulyginti, statyti ūkinį pastatą, tvorą, tiesti vandentiekį ir t. t. Dėl šių priežasčių buvo nuspręsta atlikti archeologinius tyrimus ŠR kalvos dalyje, kuriai grėsė sunaikinimas. Ši vieta mažiausiai tyrinėta, tad tikėtasi surasti dar nesuardytų kapų.

Ištirtas 151 m^2 plotas (5 perkasos; 38 pav.), aptiktas suardytas degintinis kapas 3 bei griautinis (?) vaiko kapas 4. Sudeginto mirusiojo kapo 3 duobės kontūras aiškiai išsiskyrė 90 cm gylyje, o dugnas pasiektas 105–115 cm gylyje. Degintiniai kaulai buvo paskleisti ovalo formos 240x90 cm dydžio plote, kuris orientuotas iš PV į ŠR. Didžiausia degintinių kaulų koncentracija buvo ŠR kapo dalyje. Be to, ši kapo dalis iki 90 cm gylio buvo perkasta vėlesnės duobės, kurioje rasti medinės dėžės fragmentai su joje palaidoto šuns palaikais. Šią duobę reikėtų sieti su 1930 m. Klaipėdos krašto laikraštyje „Memeler Dampfboot" paskelbta žinute, kad Viešvilėje, vadinamoje Schwedenberg kalvos aukščiausioje vietoje, šeimininkas, laidodamas savo mylimą šunį, rado daug archeologinių radinių (O. Schwarzien Der Altertumsfund in Wischwil, *Memeler Dampfboot,* 1930 Nr. 184, priedas).

Degintiniame kape 3 rasti kaulai stambūs, švarūs, gerai sudegę, degėsių nerasta. Smulkūs apsilydę vario lydinio bei geležiniai dirbinukai taip pat buvo paskleisti po visą plotą įvairiame gylyje. Sprendžiant pagal tai, jog ant kai kurių geležinių dirbinių yra išlikę mineralizuoto audinio fragmentų, dalis įkapių galėjo būti susuktos į drobę. Greta smulkių įkapių aptikta pasaginių, kryžinių segių, vytinių antkaklių fragmentų, audimo įrankis, juostinių bei įvijinių apyrankių fragmentų, įvijinių žiedų, emalės karolių, 5 įmoviniai

karklo lapo formos ietigaliai, 2 kalavijų fragmentai, 3 peiliai, pentinas ir kt. (39 pav.) Iš viso degintiniame kape aptikta daugiau nei 100 įvairių dirbinių ar jų fragmentų. Dalis dirbinių sulankstyti. Sprendžiant pagal įkapių sudėtį, kape galėjo būti palaidoti 3 mirusieji. Neabejotina, jog kape buvo palaidotas vyras, taip pat vaikas, nes aptikta nemažai vaikiškų apyrankių, be to, dalis suaugusiųjų apyrankių buvo specialiai perdirbtos į vaikiškas. Kape rastas audimo įrankis bei keli emalės karoliai leidžia spėti, kad jame drauge galėjo būti palaidota ir moteris.

Griautinio kapo 4 duobės kontūras pradėjo ryškėti 60 cm gylyje, o dugnas pasiektas 70–75 cm gylyje. Duobė ovalo formos, 100 cm ilgio bei 50 cm pločio, orientuota ŠV–PR kryptimi. ŠV duobės dalyje, ties viduriu, rastas sveikas lipdytas puodelis. Mirusiojo kaulų ar degėsių neaptikta. Kapas priklausė vaikui.

Kapai datuojami X–XI a.

Atsitiktinai rasta vytinių antkaklių fragmentų, juostinės apyrankės fragmentas, 2 įvijiniai žiedai, 4 ietigalių, 2 kalavijų rankenų, 5 kalavijų ašmenų fragmentai, 2 balno kilpos, pentinas, gintarinis karolis ir kt.

Viešvilės kapinynas, datuojamas X–XI a., priklauso Nemuno žemupio skalvių etnokultūrinei grupei. Per ketverius kapinyno tyrimo metus ištirtas 230 m^2 plotas, rasti 4 mirusiųjų kapai bei daugybė atsitiktinių radinių, kurie koncentravosi Š, ŠR kalvos dalyje, t. y. aukščiausioje kalvos vietoje. Paaiškėjo, kad paminklas stipriai apardytas, tačiau tikėtina, jog dar gali būti išlikę sveikų kapų. Todėl kapinyną būtina saugoti arba, esant galimybei, ištirti likusią jo dalį.

VIEŠVILĖ CEMETERY

In 2002 TIM continued the archaeological explorations of Viešvilė Barrow Cemetery (Jurbarkas district). The area of 151 m^2 was explored (5 trenches). One cremation and one inhumation of a child were found. The graves are dated to the 10th–11th centuries.

KALNIŠKIŲ KAPINYNAS

Vytautas KAZAKEVIČIUS

2002 m. buvo tęsiami Kalniškių (Raseinių r., Ariogalos sen.) kapinyno (AV 1934) tyrinėjimai, kurie pradėti 1985 ir tęsti 1989–2001 m. (žr. *ATL 1984 ir 1985 metais*, V., 1986, p. 52–53; *ATL 1988 ir 1989 metais*, V., 1990, p. 83; *ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, t. 1, p. 99–103; *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 154–158; *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 111–115; *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 198–201; *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 257–261; *ATL 2000 metais*, V., 2001, p. 100–101; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 120–122).

Tyrinėjimams buvo pasirinktas plotas R kapinyno pakraštyje, prišliejant naują perkasą (LXVI) prie 2000 ir 2001 m. tyrinėtų perkasų. Jos dydis – 5x13 m, t. y. 65 m^2.

Perkasa LXVI apmatuota į R nuo 2001 m. tyrinėtos perkasos XL ir į Š nuo 2000 m. tyrinėtos perkasos XLI. Su pirmąja tiriamoji